

Goig a llaor de Santa Eugènia

que es venerava en la seva antiga capella del mas Gomar (bisbat de Vic)

Puix al Cel sou coronada
amb eternes resplendors:
Santa Eugènia, benaurada,
escolteu nostres clamors.

Filla de l'alta noblesa
i servida per esclaus
vostres anys de la infantesa
sols coneixen rics palaus.
Aquell viure no us agrada
tan voltat de tenebrors:

Santa Eugènia...

Tot buscant una doctrina
com la flor el seu perfum
resplendent us illumina
la de Crist, que es clara llum.
Per seguir-la enamorada,
abjureu antics errors:

Santa Eugènia...

Aquell lliri que floria
en les aigües baptismals,
de l'amor us redimia
dels afectes terrenals
per emprendre la volada
a l'impuls de nous amors:

Santa Eugènia...

Com la flaire d'una rosa
que ens captiva i ens atreu
sou de Crist ja casta esposa;
vostre viure és tot per Déu.
Us segueixen la petjada
vostres millors seguidors...

Santa Eugènia...

✠ **Santa Eugènia, verge i màrtir.**

PREGUEU, Oh Déu, que entre les diverses manifestacions del vostre poder, vàreu conferir la victòria del martiri al sexe femení, concediu propici que els que celebrem la festa de Santa Eugènia, verge i màrtir, siguem, pel seu exemple, enlairats fins Vós. Per Crist, Senyor nostre. Amén.

Lletra de † Mn. Adjutori Vilalta, pvre.

Quan tot era goigs i festa
per servir al Déu etern
es conjura la tempesta
de les fúries de l'infern.
Falsament sou acusada
pels vostres perseguïdors:

Santa Eugènia...

Vostre pare que era el jutge
i assessors vostres germans,
quan el món llença i rebutja
als qui es diuen cristians,
esguardant vostra mirada
són de Crist nous seguidors:

Santa Eugènia...

Per Jesús doneu la vida
ferma, sempre, en el turment
i en l'esclat de la florida
de l'amor pel sofriment
dalt del Cel heu fet entrada
com els braus triomfadors:

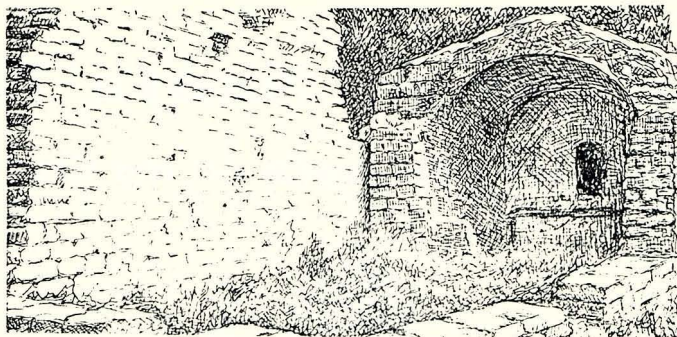
Santa Eugènia...

El Gomar que aquí us venera
i demana el vostre ajut
deu-li eterna primavera
de les flors de la virtut.
Que la fe hi sigui arrelada
per ser bons entre els millors:

Santa Eugènia...

Quan la mort sigui arribada,
no ens negueu vostres favors:
Santa Eugènia, benaurada,
escolteu nostres clamors

✠ **Intercediu per nosaltres.**

Santa Eugènia del Gomar

Dintre de la present col·lecció dedicada, en bona part, a esglésies, advocacions o devocions desaparegudes, avui parlarem en aquests GOIGS de les restes de la petita capella de Santa Eugènia, situades a frec del mas Gomar, abandonat totalment fa uns cinc o sis anys.

Aquest mas i aquesta capella són a uns doscents metres escassos, en línia recta, de la carretera comarcal de Vic a Manresa, vers migdia, entre els km. 32 i 33. El trencall per a arribar-hi surt de l'hectòmetre cinquè. És ben visible des de la carretera. Ens trobem a 830 m. d'altitud.

L'esglesiola de Santa Eugènia està situada a la banda de ponent del mas, separada pocs metres d'aquest, i les restes dels seus murs serveixen de tanca a l'hort de la casa. Li queda sencer el santuari o capçalera, una bona part del mur de tramuntana i la meitat del mur de la banda de migdia, tallat en angle recte per la paret de l'hort.

Aquest santuari té una fondària de 2,40 m. i una amplada interna en el seu fons de 3 m. És de planta rectangular, una mica trapezoidal, i es troba arrebossat i modificat per obra posterior en la part baixa dels murs, cosa que contribueix a donar-li un aspecte més matusser.

La volta és de pedra tosca i està coberta amb teules modernes que mostren sota seu una quantitat extraordinària de fragments de tègula romana, que fan sospitar si allí devia existir una villa romana de la qual es varen aprofitar elements per fer el mas i la capella. La boca o entrada d'aquest santuari o capçalera, primitivament força tancada, va ésser enxiquida en temps moderns i acabada amb un arc de pedra, que fa pensar que dintre el segle XVIII es devia modificar l'entrada, i segurament es va habilitar per a capella o oratori només el santuari. Encara s'hi observen restes de pintura moderna i trossos d'una capelleta de fusta que bé podrien ser les darreres restes d'un senzill retaule.

La resta de la capella es troba totalment esbaldregada i li falta el mur de la banda nord que servia encara una longitud de 7,65 m. i una altura màxima de 2,98 m., bé que amb una gran osca al seu centre. Té un gruix de 0,65 m. que ens porta a creure que el sostre no devia acabar amb volta, sinó amb bigues.

Una excavació recent ha descobert que l'entrada era al cantó de migdia. Netejada la planta varen aparèixer al paviment de l'església tombes antigues, algunes d'antropomòrfiques, evidentment del segle X.

També es va recollir més tègula romana, que confirma el que hem dit d'una possible villa romana. A més, pels voltants de la capella han aparegut abundants fragments de ceràmica antiga i medieval que indiquen que en aquell lloc hi hagué intensa vida en el passat. Cal no oblidar tampoc que a prop del mas i de la capella, hi passava un antic camí, potser romà, convertit més tard en la *strata francisca* o camí dels francs, que unia Vic amb Manresa a través de Collspina.

Sembla, en resum, que Santa Eugènia és una capella pre-romànica, de nau i santuari rectangulars, d'una llargada total de 10,45 m. i d'una amplada de nau de 4,85.

Cap document no permet datar l'època exacta de la seva construcció. L'any 939, la consagració de l'església de Moia no l'esmenta, però les notícies històriques avalen que, almenys la part més genuïna, devia construir-se entorn de l'any 950, puix ulteriors donacions la documenten clarament entre els anys 951 i el 1082.

Santa Eugènia, als seus orígens, no fou una senzilla capelleta de vila o oratori particular, sinó el centre d'una parròquia amb demarcació pròpia i un terme ben dilatat, que arribava fins als límits de Marfà, a llevant amb la demarcació de Balenyà i a migdia amb la de Santa Coloma de Gramenet. El funcionament de Santa Eugènia com a parròquia cal situar-lo entre mitjan segle X, segons les dades que posseïm, per acabar aquest caràcter parroquial vers el començament del segle XII, segons unes llistes parroquials de la diòcesi de Vic de mitjan segle XII, i va passar a ser una simple capelleta de la parròquia de Santa Coloma de Gramenet. Amb aquest caràcter l'hem vist esmentada en alguns documents dels segles XIII fins a principi del XV, perdent-ne el seu rastre històric a partir del 1417.

El seu culte devia perdre's al llarg dels segles XVI o XVII, car no en tenia en les detallades visites pastorals de 1685 i 1724. Si fou restaurada o tornà a obrir-se al culte al llarg del segle XVIII, com sembla desprendre's del seu examen, devia ser una restauració particular, tal vegada a cura dels amos del mas Gomar, però en tot cas efímera i de la qual no hem trobat documents.

El nom del mas Gomar, un mas que encara que abandonat, és ampli i ben posat, amb bona disposició i serveis, sembla que ve d'un personatge d'aquest nom, que posseïa béns en aquest indret i que l'any 955 en va rebre de nous del seu oncle el sacerdot Sunyer. Ben aviat veurem aparèixer en aquest lloc els topònims de *Puig de Gondemar* i *Serra de Santa Eugènia*, els anys 1030 i 1083, que han deixat el nom al mas Gomar i a la dita capella, a l'Edat Mitjana, Santa Eugènia del Gomar.

Alguns indicis permeten d'agombolar esperances que els actuals propietaris restauraran el mas i la capella. No seria una empresa massa costosa, i permetria, en canvi, de poder contemplar dues construccions ben admirables per la seva antiguitat i bellesa, cadascuna pel seu estil i funció.

Antoni Pladevall, pvre.